

Pelletier Köşesi

Sahte haberler dünyasında eleştirel düşünme

Christophe Pelletier

Son zamanlarda, haberlerde hiçbir şey yalan haber kavramından daha fazla yer kaplamıyor. Yalan haber meselesi teknolojinin yanlış ellerde olduğu zaman nasıl da fazla karışıklık ve zarara yol açabileceğinin güçlü bir kanıtı. İnternet ve sosyal medya, iradeli bir şekilde kullandığımız takdirde bize daha da yararlı şeyler sunabilecek harika araçlar, fakat aynı zamanda insan doğasının karanlık taraflarını etkili bir biçimde ifade edebilecek kadar güçlüdürler.

2012'de yayımlanan "Ektiğimizi Biçeceğiz" adlı ikinci kitabımda liderlik ve insan doğasının gıda ve tarımın geleceğini nasıl etkileyebileceğini araştırmıştım. Kitabın bir bölümünde, küresel dijital kasabanın, normal fiziksel küçük köy ile aynı dinamikleri takip edeceğini, ancak ışık hızının potansiyeline uyacağını söylemiştim.

Yakın zamanda seçilen dünya lideriyle şu an şahit olduğumuz heyecan ve yalan haber çılgınlığı maalesef karşılaştırmamı kanıtlar niteliktedir.

Geleneksel köylerde herkes herkes hakkında her şeyi bilirdi ve söylenti ve dedikodu eksik olmazdı. Şu an, bu yedi milyarlık insan köyünde tam olarak bu yaşanıyor. Tek fark, yayıldığı alan ve hızdır; insanın bir şeylere kanması nüfusun büyüklüğüne bağlı olmuyor. Fakat madalyonun diğer yüzü de, güvensizliğin de aynı hızda yayılıyor olması. Paranoya kanmanın karşılığı haline geliyor.

Yıllar geçtikçe hükümetlere, şirketlere ve çok yakın tarihli bilimlere olan güven solmaya başlamıştı. Köy dinamikleri, kendi inanç setlerine dayanan ve diğer kavimlerin inançlarını reddeden, endişe verici bir şekilde yeni klandan ve kabilelerden oluşan yeni bir tür yaratıyor. Kendini yok etme anlamına gelebilse de bu, gerçeğin önemli olmadığı dijital feodalizme geri adım attığımızı hissettiriyor.

Ne var ki, yiyecek ve tarım alanında bu yeni bir haber değil. Tartışmalar uzun bir süredir devam ediyor ve aralarına sürekli yenileri katılıyor. Sektörde, eleştiriden sahte haberlere kadar çok sayıda fikirle uğraştık. Ayrıca, iki taraf için de mevcut olan fikirlerle yüzleşelim. Yemek kavgaları, çözüm ve işbirliği yerine problem ve fikirlerle çok fazla uğraştı. Aşiretçilik ve paranoya arasında sıkışmış bir dünyada kabilecilikten evrenselliğe nasıl geri dönülebilir? Bu kolay bir şey değil ama imkânsız da değil.

Bana göre, çözüm eleştirel düşüncedir. Çoğu zaman bir noktada, sağduyunun kaybolduğu ve gerçeği bulmaktan çok bu şekilde birtakım inançları seçmenin daha fazla önem taşıdığına dair bir his uyandırıyor. Bunu nedenlerinden biri de kabileciliğin yanlış olduğunun kanıtı olmaktan daha rahat ve daha az tehdit oluşturması olabilir. Sebebi ne olursa olsun, sağduyu ve onun ikiz kardeşi eleştirel düşünmeyi yeniden kurmanın zamanı geldi.

İnsanlık gelecekteki pek çok zorluğu ancak gerçeği kabul ederek ve aldatmaları reddederek aşabilir ve ilerleyebilir. Kısa vadede o kadar teselli edici olmayabilir ancak tek yol budur. Sorunları oldukları gibi görmek istemiyorsak ve üzüntüden önce güvenliği seçiyorsak büyük olasılıkla sonumuz tam da o "üzüntü" olacaktır.

Eleştirel düşünmeyi yeniden başlatmak için, eleştirel düşünme ve eleştiri arasındaki ayrımı yapmak da gereklidir. Çoğu zaman, ikisi birbirleriyle karıştırılıyor ki bu da yanlış bir durum. Eleştirel düşünme, hiçbir şeyi değeri ile

almamak ve gerçekleri iki kere kontrol etmek ile ilgilidir. Düşünce sürecinde hataları aramak daha iyi olanı araştırmaktır. Eleştiri, yalnızca bu sürecin ilk adımıdır ve genelde olumsuz olarak kabul edilir ve orada kalır, oysa gerçekte eleştirel düşünme olumlu bir tutum ile başlar.

Meydan okumak ve meydan okunan taraf olmak büyük bir değere sahiptir.. Bu, düşünceyi harekete geçirir, bunun sonucunda da daha fazla ve daha iyi fikir ortaya çıkar. Bu yalnızca, en çok bu fikirlerin kime ait olduğu düşünöldüğünde fakat benliğin nadiren bir gelişim faktörü olduğu durumlarda bir sorun teşkil eder. No athlete will ever win the Olympics if competitors do not challenge them, the competition for being the best is what pushes them to their limits and always further. Eleştirel düşüncenin ilerleme, kendimizi ve çevremizdeki dünyayı geliştirme sürecindeki tek rolü bizi sınırlarımızı zorlamaya ve daha iyi olmaya zorlamasıdır. Yarı gerçekler veya daha kötü sahte gerçekler, aslında enerjimizi yanlış yönde yönlendirdiklerinden kendimizi geliştirmemizi engelliyor. Öğretmenlerimden biri olan Alma Mater'in bize eleştirel düşünmeyi bu şekilde öğrettiği için şanslıyım.

Beni, onun hayranı olmamı sağlayacak kadar hırslıydı ve arada tartışmalara yol açmasına rağmen personelim, müşterilerim ve ben aksi halde elde edeceğimizden fazlasını elde ettik.

Gelecek için, eleştirel düşünmeyi uygulamaya ve başkalarını da aynı şeyi yapmaya teşvik edelim!

Christophe Pelletier Kanada gıda ve tarım strateji uzmanı ve fütürüstdir. Uluslararası çalışıyor. Dünyadaki nüfusu besleme üzerine iki kitap yayımladı. Blogunun adı "Gıda Fütürüsti".